

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An Indulgentia, sublata peccati fictione, sortiatur effectum suum? ? Et an, ut quis obtineat sibi effectum Indulgentiae, requiratur status gratiae eo tempore, quo praestat omnia praescripta opera ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

omninoque Pater, & Ave, non censetur is minimam partem omnifide; qui tantum quater Pater & Ave recitat. Adde tamen, num. 193. tria, aut quatuor Ave Maria, &c. repanda pro parte minima Rosarij: Quod mortuus, sed non bene negat Pater Pasqualigus de Iubilao quest. 41. num. 6. asserens, quod si pro consequenda Indulgentia sit iniuncta recitatio Coronæ, aut Rosarij, si quis omittet recitationem vnius Ave Maria, non consequetur Indulgentiam; quia licet sit pars minima, pertinet tamen ad formam, cum toties in numero determinata sit salutatio Angelica, vt habeatur Corona, vel Rosarium. Ita ille. Sed nostram sententiam tenet etiam Pellizzarius in Manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 257. qui recte illum non admittit in casu quo pars operis iniuncti omnia esset in se levis, sed gravis respectu ad alias (vt si in Rosario omittatur dena Ave Maria, aut semel Pater, & Ave in quinque denis recitandis: tunc quippe nihil obderetur indulgentia.

5. Verum in his materijs magis scrupulosè quam licet procedendum esse puto; nam Martinus Roa vir quidem doctus, de Purgatorio, c. 14. negat quidquam indulgentie ab illo acquiri, qui vel minimam partem præscriptæ precectionis, aut operis omittit. Et idè Eugenius I V. in Bulla 23. apud Bullarium Rodriguez, omnissionem quantumvis involuntariam vnicuius cuiusque ex quinquaginta duobus, quæ à monachis Vallisoletanis ad Indulgentiam pro articulo mortis exigebat, voluit suppleri alio proximo anno, alioqui nolebat illis ea Indulgentia gaudere.

RESOL. X.

An qui facit opus requisitum lucretur æquivalenter Indulgentiam? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 18.

§. 1. Vpono adesse causam sufficientem Indulgentiam, & opus præscriptum requiritur à Pontifice solum vt conditio, & negatiuam sententiam docet Layman lib. 5. tract. 7. cap. 5. num. 2. Polacchus de Iubil. sect. 42. num. 57. Zerola de Iubil. lib. 1. cap. 16. dub. 17. & Coninch de Sacram. disp. 12. dub. 6. num. 34. & alij. Non enim omnes semper lucretur plenarias Indulgentias etiam legitime concessas, qui faciunt etiam in actu gratie opus præscriptum quia fieri potest vt habeant tot penas perfoluendas, & opus tam exigua cum deuotione faciunt vt eius utilitas ad illarum finem promouendum non sit tanta, quanta requiritur pro tot penis remittendis.

2. Dices, sufficit quòd opera omnium sint simul proportionata, præsertim cum non semper requiratur aliquod opus in eo, cui conceduntur Indulgentia. Respondendo illa sufficere vt in genere tales Indulgentia concedantur, non autem vt singulis in particulari indigne applicentur, quia alias lucraretur etiam eas, qui opus ita faceret, vt nullam haberet utilitatem ad finem: nec enim in hoc casu talis concessio Indulgentiarum vt huius, vel illi applicata, habet utilitatem ad finem incrementum promouendum, sed potius obesset, quantumvis tepidè peractum posset quantumvis magnas penas remitteret; quia esset occasio cur homines tepidè ex opera obirent, cum scirent æqualiter se Indulgentias lucratos siue tepidè, siue feruenter ea obirent. Confirmatur ex Extravaq. antiquorum 1. de penis. vbi Bonifacius VIII. cum concessisset plenissimas in anno Iubilæi Indulgentias tandem subiungit. Vnusquisque tamen plus merebitur & Indulgentiam efficacius consequetur qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit. Quæ verba quantumcumque alicui conentur ea interpretari aliter, non videntur posse, admittere commodum sensum, nisi dicamus fieri posse; vt tepidè

Tom. IV.

frequentantes, Basilicas non lucretur plenarias omnino Indulgentias, alias has deuotius frequentantes, non possent illas efficacius lucrari.

3. Verum his non obstantibus contraria sententia, tanquam probabiliori adharere, quam nouissimè tueretur Angelus Bossius tract. de Iubilao, sect. 4. cas. 21. §. 1. numero 38. Fillucius tom. 1. tract. 8. capite 6. num. 164. Bartholomæus à S. Fausto de Iubilao, lib. 3. quest. 56. Benzonijs de Iubilao, lib. 5. cap. 15. dub. 1. Nugnus in addit. ad 3. part. quest. 24. art. 3. dub. 6. Suarez in 3. part. tomo 4. disputatione 52. sectione 8. numero 3. & alij, vbi asserunt omnes præstando opera iniuncta in Iubilao & in gratia existentes, in momento vltimi operis supposita causa iusta per se æqualiter Indulgentiam, seu remissionem plenissimam in eodem Iubilao promissam percipere, & ratio est, quia conditio requisita sufficienter adimpletur, & omnia alia ad effectum Indulgentia Iubilæi necessaria sufficienter concurrunt: ergo parem Indulgentiam consequuntur concessam, vt g. facientibus elemosynam, qui dant centum, quam hi qui dant vnum aureum. Tum, quia Indulgentia operatur non ex opere operante, sed ex opere operato, nempe meritis Christi, vel Sanctorum: ergo maior, vel minor deuotio quoad remissionem promissam in Iubilao nihil addit, vel minuit: tum quia si hoc esset, sequeretur non esse verum illud commune proloquium, Indulgentia tantum valet, quantum sonat: ergo, &c.

RESOL. XI.

An Indulgentia, sublata peccati fictione, sortiatur effectum suum? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 94.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Paludanus in 4. disp. 20. quest. 4. art. 3. & Syluester ver. Indulgentia, num. 20. & 32. quos citat & sequitur Henriquez lib. 7. de Indulgent. cap. 9. num. 3. vbi asserunt sublata peccati fictione suum indulgentia fortiri effectum sicut reuincit Baptismus sublata fictione, & opus à Confessario in penitentiam iniunctum.

Sup hoc in Ref. seq. & in tom. 1. tr. 6. Ref. 10. §. Et hanc ante med. vers. Imo plus.

2. Verum contraria sententia placuit Suarez tom. 4. disp. 52. sect. 2. num. 12. quia hoc priuilegium proprium est Sacramentis, & non omnibus, & non constat tale priuilegium esse concessum Indulgentia, nec ex sacra Scriptura, nec ex voluntate concedentis quod confirmatur, quia omnes Indulgentia conceduntur hominibus conf. ssi, vel contritis; ergo nihil operantur in illis, qui sunt in peccato, quia non sunt contriti.

RESOL. XII.

An Indulgentia, sublata peccati fictione, sortiatur effectum suum?

Et an, vt quis obtineat sibi effectum Indulgentia, requiratur status gratia eo tempore, quo præstat omnia præscripta opera, ad Indulgentiam consequendam, vel sufficiat status gratia in eo instanti, in quo applicatur Indulgentia, seu in quo danda, & applicanda erit Indulgentia? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 4.

§. 1. Nihil dubij, & pro sententia negatiua in 4. part. tract. 4. resol. 94. adduxi Suarez, cui nunc addo Trullench in Bulla Crucata, lib. 1. §. 1. dub. 16. num. 5. Fabrum de penis. in 4. sent. disp. 19. quest. vn. disp. 38. numero 197. Sotum in 4. disp. 21. quest. 2. art. 3. Laurorium de Iubilao par. 2. cap. 14. n. 69. Pollachum de Iubilao sect. 42. n. 16. Sanctarellum de Iubilao cap. 7. dub. 2. Leonem de Iubilao

Quæ hic est, Ref. antecedens, & in alio §. eius not.

Q 2 part. 1.

part. 1. num. 86. Emmanuel Sà ver. *Indulgentia*, num. 1. Coninch de *Sacrament* disp. 12. dub. 7. num. 37. Reginaldum tom. 1. lib. 7. cap. ult. num. 169. Zerolam in *praxi Episc* part. 2. ver. *Indulgentia* num. 9. & alios penes ipsos. Probat Coninch hanc sententiam his rationibus. Primò, quia sic inimico valde liberalis fieret remissio saltem sub conditione, quod videtur absurdum. Secundò, quia ita remittere est proprium omnino Sacramentorum; quæ efficacius multò applicant merita Christi, quam Indulgentia. Tertio, quia ne quidem Sacramenta remittunt ei, qui ea recipiens posuit aliquod impedimentum essentia eorum repugnans, vt patet in penitencia. At perseverantia in statu peccati mortalis repugnat essentia Indulgentiarum, quia hæc tota consistit in remissione pena. Ergo.

2. Sed affirmatiuam sententiam ego puto satis probabilem, & magis piam, quam præter Henriquez, Syluestrum; & Paludanum tenet nouissimè Iacobus Granadus in 3. part. de *Sacram. contron.* 12. tr. 5. disp. 2. num. 3. vbi sic ait, Contingere posse aliquem præstare omnia bona opera quæ ad Indulgentia concessionem requiruntur ex præscripto concedentis, & nihilominus non esse in statu gratia. Et quidem de reliquis operibus præter contritionem, & Confessionem nemo dubitat. Quod verò attinet ad ista duo. In primis non semper illa exiguntur tanquam dispositio ad Indulgentiam requisita à Pontifice; quando verò exigentur, vt sæpe contingit, si quis ex proposito, sed obliuione omittet conteri, aut confteri, non consequetur Indulgentiam, etiamsi postea id præstaret, vt conuincitur primo argumento. Accidere verò potest vt confiteatur, quis & dolorem aliquem concipiat, bona fide existimans se legitime confessum & contritum, & tamen non iustificetur, quia deficit dolori aliqua qualitas requisita, & propterea communior sententia Theologorum admittit confessionem informem, id est, quæ sit absolute confessio & tamen non conferat gratiam, de quo in materia de Penitencia. Sententia ergo, quam hic amplectimur, intelligenda est, quando vel confessio & contritio non petuntur à Pontifice in forma Indulgentia vel si petantur, credidit homo bona fide nihil contritioni & confessioni suæ defuisse, quo posito probatur iaciendo contraria fundamenta illis, quibus prior opinio nitetur. In primis enim non semper Indulgentia tenor exigit contritionem & confessionem; sed alia solum opera pia, quæ, vt suppono, præstari debent, quando vero contritio & confessio exigitur, iam diximus ab homine præstari debere, moraliter loquendo. Ergo quamuis propter occultum & inculpabilem defectum non receperit gratiam, credendum est de pietate Ecclesie illi homini dispensasse thesaurum vt proficit, cum primum fuerit iustificatus. Quod enim Ecclesia hoc modo dispensat thesaurum, non est quoddam iudicium impossibile. Re autem ipsa ita dispensare suadet eius pietas, quæ non patitur fideles tanto bono priuari propter prædictum defectum. Itaque licet tenor Indulgentia habeat, vt solum verè contritis & confessis concedatur, intelligendus est hunc sensum reddere, vt scilicet tempore præscripto homo eliciat contritionem, quam prudenter credidit sufficere, & quæ ad confessionem validam, licet informem, necessaria est, dummodo postea iustificetur ad percipiendum effectum Indulgentia. Deinde probatur, quia omnia Sacramenta sortiuntur effectum recedente fictione, saltem quando bona fide recepta sunt ab eo, qui ere-debat se esse benè dispositum. Ergo idem de Indulgentia dicendum est. Antecedens patet, quia si alicui Sacramento id poterat iure denegari, illud certè erat Eucharistia, quæ tam facile iterari potest; ostensum autem est in materia de Eucharistia, cum illa recipitur bona fide, sortiri postea effectum rece-

dente fictione. Consequentia vero probatur, quia Sacramenta sortiuntur prædictum effectum, quia ille est ex opere operato, id est, virtute meritorum Christi Domini, sed effectus Indulgentia etiam est quasi ex opere operato, prouenit enim, ex applicatione satisfactionum Christi Domini & Sanctorum. Denique licet qui tempore præscripto à Pontifice non habet statum gratia, nihil in se recipiat physicè & realiter; eo tamen ipso quod reliqua pia opera præstiterit morale ius habet ad illam satisfactionem, quam Pontifex dispensauit iis, qui illa opera exercent, est ergo illa satisfactio quasi in actu primo dispensata, solumque expectat ablationem obicis peccati, vt in actu secundo communicetur; & hæc omnia docet Granadus *vbi supra*, & hanc sententiam probabilem esse docet etiam Filliucius tom. 1. tract. 8. cap. 6. num. 40. licet ipse contraria adhareat.

3. Notandum est etiam hæc obiter contra Comitolum in *respons. moral.* lib. 1. quæst. 37. num. 2. Contradum in *respons. moral.* part. 1. quæst. 204. Caietanum tom. 1. opuscul. tract. 15. cap. 9. Fabrinum de *Iubileo*, cap. 33. & alios, vt quis sibi obtineat effectum Indulgentia, non requiritur status gratia eo tempore, quo præstatur omnia præscripta opera ad Indulgentiam consequendam, sed sufficere statum gratia in eo instanti; in quo applicatur Indulgentia, seu in quo danda & applicanda erit Indulgentia; & ratio est, quia Indulgentia effectus non prouenit ex opere, quod Pontifex iniungit, sed ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum; ergo quamuis illud opus fiat in statu peccati; ac proinde non sit satisfactorium, obtinebitur Indulgentia, dummodo tempore adeptionis homo sit Deo gratus. Hoc autem tempus, seu potius instans est determinatum illud, nimirum quo verum est perfecta esse omnia, quæ Pontifex ad Indulgentiam requisit, vt, v. g. concessit Indulgentiam illis, qui confessi Eucharistiam susceperint, & ieiunauerint quarta Feria, sexta & Sabbato, cum primum dies Sabbati censetur elapseda, confertur fructus Indulgentia, licet qui de eo non cogitaret; & ita docet Granadus *vbi supra* num. 9 qui citat Suarez, Valentiam, Sorum & Cordubam; quibus ego addo Sanctarellum de *Iubileo*, cap. 4. dub. 1. Laurorium de *Iubileo*, part. 1. cap. 14. num. 7. & 78. & Pollachum de *Iubileo*, sectio. 42. num. 10. Leonem de *Iubileo*, part. 2. num. 120. Layman lib. 5. tractat. 7. cap. 6. num. 2. Filliucium tom. 1. tractat. 8. cap. 6. num. 156. & 157. Faustum de *Iubileo*, lib. 4. q. 4. Fernandez in *Medulla*, part. 3. c. 8. num. 1. & alios penes ipsos.

RESOL. XIII.

An quis possit unico, & eodem tempore lucrari summas plures Indulgentias, diuersis viis concessas? Ex part. 5. tr. 12. Ref. 11.

§. I. **V**T, v. g. variæ Indulgentia diuersis viis sunt concessæ, recitanti *Pater*, & *Aue*, vel Ecclesiam visitanti. Queritur an aliquis possit omnes lucrari semel recitando *Pater*, & *Aue*; & affirmatiuè respondet Naldus in *summa* ver. *Indulg.* num. 5. Corduba de *Indulg.* q. 35. Graffius de *Indulg.* cap. 5. num. 55. Henriquez lib. 7. c. 17. num. 5. Vnde Emmanuel Sà correctus ver. *Indulg.* num. 18. sic ait. Cum duo Pape pro opere aliquo dant viginti dierum Indulgentiam, qui illud facit, consequitur 40. dierum Indulgentiam. Ita ille & Doctores, quos citat & sequitur Faustus de *Iubileo* lib. 2. q. 39. & Sanctarellus cap. 15. dub. 1.

2. Sed contrariam sententiam docet Coninch de *Sacram. disp.* 12. dub. 9. num. 42. Villabos in *summa*, tom. 1. tr. 26. diffic. 19. num. 2. Suarez disp. 52. sect. 8. num. 10. Filliucius